

Høringsmøte i Stortinget om medisinsk bruk av bioteknologi

Stortingets sosialkomité gjennomførte i månedsskiftet april/mai åpne høringer i forbindelse med evaluering av lov om medisinsk bruk av bioteknologi. Legeforeningen var en av høringsinstansene.

Legeforeningen trakk i møtet med Stortingets sosialkomité frem hovedsynspunktene til den fremlagte stortingsmeldingen om evaluering av lov om bioteknologi (1). Fra foreningen deltok president Hans Kristian Bakke, leder i Rådet for legeetikk, Reidun Førde, avdelingsoverlege Jarl A. Kahn, seksjonsoverlege Kjell Salvesen og informasjonssjef Ellen Juul Andersen.

Forbud mot terapeutisk kloning

Meldingen legger til grunn at terapeutisk kloning skal forbyes og at dagens forbud mot forskning på befruktede egg skal opprettholdes. Dette forbudet skal også gjelde forskning på cellelinjer som er etablert ut fra celler hentet fra befruktede egg.

Legeforeningens president gav uttrykk for at han er klar over at det vil bli fremmet en egen odelstingsproposisjon om disse forhold, men fremhevet at forskning på overtallige befruktede egg kan fremskaffe økte kunnskaper om stamcellene, noe som kan redde liv og bidra til bedret helse for mennesker med ulike alvorlige sykdommer. Legeforeningen mener at gevinsten ved slik forskning er større enn ulempene, forutsatt at den skjer under klare betingelser.

Kunstig befruktning

I meldingen gis det en grundig gjennomgang av dagens situasjon når det gjelder behandling av ufrivillig barnløshet med kunstig befruktning. Det gis også forslag til retningslinjer for hvordan kunstig befruktning skal gjennomføres. Legeforeningen mener det er positivt at det legges opp til økt informasjon om alternativer til kunstig befruktning overfor dem som ønsker slik behandling, samt en bedre kontroll av barnas helse ved utvidet rapporteringsplikt.

– Vi vil likevel peke på at nasjonale restriksjoner med hensyn til kunstig befruktning undergraves ved at et betydelig antall par (ett av fem) mottar behandling i andre nordiske land. Det kan forventes at dette antallet vil øke ved opphevelse av anonymiteten for inseminasjon med fremmed sæd, sa Hans Kristian Bakke.

Legeforeningen mener at følgende tiltak bør tillates:

– Mikroinjeksjon (ICSI) kombinert med uthenting av modne sædceller fra bitestikkel og testikkel. Forskning viser at det er ingen grunn til å forvente andre resultater enn ved regulær mikroinjeksjon og samtidig redusere antall par med behov for bruk av fremmed sæd.

– Modning av ubefruktede egg utenfor kroppen, in vitro-modning (IVM) som kan gi en enklere behandling med mindre bivirkninger.

– Nedfrysing av ubefruktede egg.

– Sæddonasjon i forbindelse med in vitro-fertilisering (IVF).

– Nedfrysing av eggstokkvev i den hensikt å redde kvinnens forplantningsevne ved sykdom, på linje med menn som får frosset ned sæd ved ulike kreftsykdommer.

Legeforeningen mener at det også bør åpnes for å tillate preimplantasjonsdiagnostikk etter søknad på bakgrunn av nasjonale retningslinjer.

Fosterdiagnostikk og ultralyd

I stortingsmeldingen legges det til grunn et skille mellom ultralydundersøkelser som gjøres som ledd i vanlig svangerskapskontroll og ultralydundersøkelser som ledd i fosterdiagnostikk. Legeforeningen fremhevet at det blir umulig å etablere et slikt skille.

I de tilfeller der det foreligger utviklingsavvik etter ultralydundersøkelser, må legen vurdere henvisning i tråd med faglige retningslinjer til godkjent institusjon. Legeforeningen understreket at det er viktig å opprettholde adgangen til benytte ultralyd før uke 18 på medisinsk indikasjon. I meldingen gis det i liten grad en fremstilling av den nytteverdi det kan ha å oppdage ulike forhold tidlig i svangerskapet.

I dag får 30–40 % av alle gravide ultralydundersøkelse tidlig i graviditeten på grunn av medisinske indikasjoner som f.eks. tidligere aborter, blødning i svangerskapet, smerter, livmorstørrelse, medisinbruk eller mistanke om svangerskap utenfor livmoren. Disse indikasjonene er det vanskelig å stramme inn.

Ikke sorteringssamfunn

Stortingsmeldingens verdigrunnlag bygger blant annet på menneskeverdet som normalt grunnlag og på føre-var-prinsippet. For Helsedepartementet er det viktig at ultralydteknologien ikke fører til sortering av mennesker og økt antall aborter ved tilstander som for eksempel Downs syndrom.

Stortingsmeldingen viser at det i Norge ikke blir utført flere aborter enn tidligere av fostre med Downs syndrom. Hvert år aborteres 15–20 fostre med Downs syndrom mens det blir født 55–65 barn med syndromet. «Slik har det vært siden Medisinsk fød-

selsregister begynte sin registrering i 1968,» står det i meldingen.

Årlig fødes det ca. 60 000 barn i Norge mens det utføres stadig færre aborter. I 2001 ble det foretatt 5 % færre svangerskapsavbrudd enn året før, og tall fra Statistisk sentralbyrå viser at antall aborter ikke har vært så lavt siden midten av 1990-tallet.

Det har ikke skjedd noen utglidning av abortlovens praksis de senere år og Norge er ikke på full fart mot «sorteringssamfunnet». Sammenliknet med Europa har Norge en svært restriktiv holdning til prenatal diagnostikk.

Kjønn og 12. uke

Departementet ønsker et føre-var-prinsipp for å hindre aborter på bakgrunn av barnets kjønn. «Den tekniske utvikling, med bedre og mer avanserte ultralydapparater, kan kanskje gjøre det mulig å fastslå kjønn før 12. svangerskapsuke,» heter det i meldingen.

Legeforeningen er uenig i denne konklusjonen. Gutte- og jentefostre er anatomisk så like ved utgangen av 12. uke at det med rimelig grad av sikkerhet ikke vil være mulig å bestemme kjønn, selv om vi får bedre ultralydapparater. Legeforeningen støtter imidlertid at det fortsatt skal være et forbud mot å opplyse barnets kjønn før 12. uke.

Ellen Juul Andersen
Informasjonsavdelingen

Litteratur

1. Stortingsmelding nr. 14 (2001–02) Evaluering av lov om medisinsk bruk av bioteknologi.

Kristiania Advokat

Advokater med helsefaglig profesjonsbakgrunn

Ansvarlig: Advokat/lege Gudleik H. Leir

Ullernchausséen 1, 0377 Oslo
Tlf.: 23 29 66 60 – Faks.: 23 29 66 66
firmapost@kristianiaadvokat.no